

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 139/2021-55

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], obaja [REDAKOVANÉ], zastúpených Advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., Havlíčkova 16, Bratislava-Staré Mesto, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 45Csp/31/2017 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 14Co/111/2019 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní sp. zn. 45Csp/31/2017 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 14Co/111/2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie.
2. Krajskému súdu v Bratislave **prikazuje** v konaní sp. zn. 14Co/111/2019 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **priznáva** finančné zadosťučinenie každému po **400 eur**, ktoré **sú** im **povinné** zaplatiť Okresný súd Bratislava III a Krajský súd v Bratislave spoločne a nerozdielne do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.
4. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **642,16 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 139/2021 z 16. februára 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľov, doručенú ústavnému súdu 1. októbra 2020, v ktorej sa domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charty“) postupmi všeobecných súdov. Sťažovatelia sa domáhajú uloženia príkazu krajskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznania primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania.

2. Sťažovatelia podali 3. apríla 2017 na okresnom súde žalobu o bezdôvodné obohatenie 2 607,56 eur s príslušenstvom z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti bankového spotrebiteľského úveru. Okresný súd rozsudkom žalobu zamietol (č. k. 45Csp/31/2017 z 26. apríla 2018). Sťažovatelia podali proti predmetnému rozsudku odvolanie, o ktorom krajský súd ešte nerozhodol. Sťažovatelia uviedli, že po 3 rokoch a 7 mesiacoch toto konanie stále nie je právoplatne skončené. Okrem iného vytkli súdom približne ročné predkladanie spisu odvolaciemu súdu na rozhodnutie o ich odvolaní proti zamietavému rozsudku a sedemnást mesiacov trvajúce konanie pred odvolacím súdom. Podľa nich spor nie je právne zložitý a na ich strane nie je príčina vzniku prietáhov.

II.

3. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že predkladacia správa pre účely predloženia spisu krajskému súdu bola vyhotovená 23. októbra 2018 a spisový materiál bol predložený odvolaciemu súdu 2. mája 2019. Okrem iného poznamenal, že sťažovatelia nepodali sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu. Okresný súd je toho názoru, že vykonávané úkony boli v konaní pravidelné.

4. Krajský súd vo svojom vyjadrení uviedol, že celková dĺžka konania a nerozhodnutie o podanom odvolaní sú zapríčinené práceneschopnosťou a nadmernou zaťaženosťou senátu. Aj napriek uvedenému zotrváva na tom, že v konaní postupuje sústredene a koordinovane. V závere krajský súd poznamenal, že od nápadu veci nebol nariadený termín pojednávania.

5. Sťažovatelia vo svojej replike k vyjadreniu okresného súdu uviedli, že okresný súd nepopiera svoju nečinnosť v konaní, a to najmä pri odosielaní podaného odvolania žalovanej na vyjadrenie a následné odovzdanie spisového materiálu odvolaciemu súdu. Podľa názoru sťažovateľov sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu by minula svoj účinok. Sťažovatelia k vyjadreniu krajského súdu uviedli, že personálne obsadenie súdu a jeho samotné preťaženie nezbavuje krajský súd zodpovednosti za prietahy.

III.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu.

K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľov (II. ÚS 32/02).

III.1. K námietkam porušenia označených práv postupom okresného súdu:

7. Vec sťažovateľov nebola z právneho hľadiska zložitá na posúdenie, pričom išlo o určenie, že spotrebiteľská zmluva je bezúročná a bez poplatkov. Dokazovanie s tým spojené je realizované formou listín, čo nerobí dokazovanie náročnejším. Sťažovatelia svojím konaním neprispeli k zbytočným prietahom v konaní. Ústavný súd zistil, že okresný súd síce vykonával pravidelné úkony, avšak zistil nesústredujúcu činnosť okresného súdu v období od vyhotovenia predkladacej správy (23. októbra 2018) do predloženia spisu odvolaciemu súdu (2. mája 2019), teda šesť mesiacov. Ústavne akceptovateľná doba je do 3 mesiacov (porov. III. ÚS 30/03). K nepodaniu sťažnosti predsedovi súdu ústavný súd konštatuje, že na to, aby bol prostriedok nápravy považovaný za účinný, musí umožniť predísť namietanému porušeniu alebo jeho pokračovaniu, alebo poskytnúť primeranú nápravu z (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. júna 2012 vo veci Ištván a Ištvánová, sťažnosť č. 30189/07, § 80 – § 81). Sťažnosť predsedovi súdu takýmto prostriedkom do dôsledkov nie je. Ústavný súd však nevyužitie sťažnosti zohľadnil v rámci všetkých okolností prípadu pri zvažovaní výšky finančného zadost'učinenia.

8. Ústavný súd preto konštatuje porušenie označených práv sťažovateľov okresným súdom.

III.2. K námietkam porušenia označených práv postupom krajského súdu:

9. Vzhľadom na namietané porušenie označených práv sťažovateľov napadnutým postupom krajského súdu ústavný súd konštatuje, že vec na odvolacom súde od jej nápadu (6. mája 2019) nebola právoplatne rozhodnutá. Voči krajskému súdu možno vyvodiť záver nečinnosti, keď od nápadu veci nevykonal v konaní žiadne úkony smerujúce k rozhodnutiu. Krajský súd sa pričínal na celkovej dĺžke konania (4 rokov). Odvolací súd ospravedlňuje svoj postup zaťaženosťou súdu. Je evidentné, že odvolací súd je dlhodobo zjavne poddimenzovaný. Ústavnému súdu však neostáva iné, ako zotrvať na svojej judikatúre, podľa ktorej takéto okolnosti nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Ako už ústavný súd uviedol, účelom ústavnej sťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia ocitli. Ústavný súd už judikoval, že jedným z atribútov, ktorý dopadá na prieskum neprávoplatne skončených vecí, je posudzovanie napadnutého konania ako celku (II. ÚS 251/2011). Ústavný súd preto skonštatoval, že odvolací súd sa podieľal na zbytočných prietahoch v konaní.

III.3. K námietkam porušenia práv podľa čl. 47 charty:

10. Okolnosti veci dostatočne odôvodňujú záver, že v predmetnej veci dochádza (aj) k aplikácii práva Európskej únie v oblasti ochrany spotrebiteľa v súvislosti s porušením povinnosti veriteľa konať s odbornou starostlivosťou okrem iného aj pri napĺňaní cieľa podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS.

11. Politiky členských štátov únie majú zabezpečovať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa (čl. 38 charty). Preto ústavný súd návrhu sťažovateľov vyhovel aj vo vzťahu k referenčnému unijnovému prameňu práva.

IV.

12. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľov, kvalifikoval nesústredenú činnosť okresného súdu a nečinnosť krajského súdu ako relevantné prietahy a deklaroval porušenie uplatnených práv. Z vyjadrenia krajského súdu nevyplynuli priaznivé vyhliadky na právoplatné ukončenie veci, a preto ústavný súd o to viac doplnil ochranu aj o uloženie príkazu krajskému súdu vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy).

13. Sťažovatelia sa domáhali aj primeraného finančného zadosťučinenia (7 000 eur voči okresnému súdu a 3 000 eur voči krajskému súdu). Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Posudzovaná ústavná sťažnosť zjavne indikuje nespokojnosť sťažovateľov s postupom nielen okresného súdu (odovzdanie spisu odvolaciemu súdu v trvaní 6 mesiacov), ale aj samotného krajského súdu, ktorý vo veci dosiaľ nerozhodol. S ohľadom na tieto skutočnosti bolo sťažovateľom podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané primerané finančné zadosťučinenie vo výške každému po 400 eur. Prihliadol na fakt, že už deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok a že relutárna satisfakcia je len dovŕšením nápravy.

14. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur spolu s 20 % DPH a jedného úkonu vykonaného v roku 2021 (replika) 181,17 eur a režijný paušál 10,87 eur spolu s 20 % DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 642,16 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2021

Robert Šorl
predseda senátu